

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptuj, gledališko posloplje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 15.

V Ptuj v nedeljo dne 10. aprila 1910.

XI. letnik.

Vabilo na naročbo.

Ob priliki novega četrtletja opozarjamo svoje cenjene naročnike, ki so z naročnino zastopali, naj isto poravnajo.

„Štajerc“

je danes najbolj razširjeno glasilo štajerskih in koroških kmetov, ki se zavzema za skupno gospodarsko delo.

V vsaki hiši

naj bode ta list!

Uredništvo in uprava.

Resni časi.

Žalostno je, res žalostno, da so velike množice slovenskega ljudstva še tako slepe. Druge besede nimamo: slepe! Kajti ko bi ne bile slepe, napravile bi že davno konec nesrečni prvaški politiki. Vsak človek z zdravo pametjo in zdravim vidom mora danes z gnusom opazovati to nesrečno politiko teh političnih brezvestnežev, ki se delajo za prave odrešenike slovenskega ljudstva, ki pa zasledujejo vedno le osebne, sebične cilje. Enkrat, enkrat samkrat bi radi doživeli slučaj, da bi bil pojav prvaške politike le približno podoben gospodarskemu činu. Ali tega pač ne doživimo, pa čeprav dosežemo Metzulemovo starost...

Slovensko ljudstvo je malo številno, revno in kulturno nerazvito. Niti dva milijona Slovencev ne štejemo in to je v primeri z drugimi narodi malenkost. Kulturno je slovensko ljudstvo nerazvito, kajti prvaki so pač ustanovljali šole za-se, šole za bogatine, zahtevajo visoko šolo, za ljudstvo pa niso dali nikdar potrebnih šol. Ravno zdaj je neki narodni Slovenec povedal resnico, da imamo na Kranjskem ljudske učitelje, ki morajo od 200 do 300 otrok revnih slovenskih kmetov podučevati, na drugi strani pa umetniško šolo v Ljubljani, na kateri podučuje vsak češki učitelj po 7 otrok! To se pravi: prvaki dovolijo za-se vse, slovenskemu ljudstvu pa nič! Sami bi vse imeli, na troške davkoplačevalcev seveda, od ljudstva pa zahtevajo, da ostane v „imenu narodnosti“ neumno in neizobraženo... Pri takih razmerah je moralo slovensko ljudstvo seveda tudi v gospodarskem oziru revno in be-rasko ostati. In tako vidimo, da imamo v Ameriki, na Nemškem, v Italiji veliko več Slovencev nego doma na Kranjskem, Primorskem, Štajerskem in Koroškem. Vsi ti stotisoči Slovencev v inozemstvu so žive priče nesrečne, žalostne prvaške politike... Vso to beraštvo pa pokrivajo jezuitarski prvaki s praznimi frazami o narodnjstvu, ki silijo danes že slehernemu študentu iz grla. Tako je, kakor je neki slovenski pisatelj dejal: prvaki pokrivajo kup gnoja z dragoceno preprogo; ali gnoj ostane vendar le, gnoj... Tako je bilo že leta, že desetletja sem. Nazori prvaške politike se niso dosti spremenili;

le osebe so se spremenile. Svoj čas so vodili Žičkar in stari Sernee, Bleiweis in Dečko ljudstvo za nos, — danes pa storijo to Korošec in Knkovec in Grafenauer. Edino to je razlika! Gospodarsko zanemarjenje in osiromašenje slovenskega ljudstva pa je postalo pod temi novimi voditelji še hujše in še žalostnejše. Koliko slučajev za to dejstvo bi lahko navedli! Poslanec koroških politikujočih duhovnikov orglar Grafenauer pride na vsako zborovanje zakotnih „Marijinih društev“ in pridiguje vsaki zarjuveli zapuščeni devici. Ali za tako važno v gospodarskem oziru naravnost velepotrebno zadevo kakor je bilo n. p. velikansko železniško zborovanje v Velikovcu, nima ta gospod časa. Njemu je pač vseedno, ali se zgradi vzhodna koroška železnica, čeprav bi ta v veliki meri ravno slovenskemu koroškemu ljudstvu pomagala. In istotako stoji položaj na Štajerskem. Saj so tukaj slovenski poslanci na komando rrradikalnih čeških kričačev deželni zbor razbili in s tem slovensko ljudstvo v velikansko bedo pahnili... Le besede, sladke, lepe, dohtarske in farske obljube imajo prvaki za slovensko ljudstvo. Le besede in smeh, kadar opazujejo ljudstvo, kako se vije in kako joka ter tarna v neskončni svoji bedi...

V kratkem se bode zopet pokazalo, da so prvaki poslanci v svojem srcu proti vsakemu gospodarskemu delu. 14. aprila se otvori avstrijski državni zbor. In že se čita po prvakihih listih, da se bodejo slovenski poslanci zopet pokorili veleizdajniški češki politiki; že se govori, da hočejo zopet nespametno proti interesom slovenskega ljudstva nastopiti. Bojimo se, da se to tudi v istini zgodi. Valovi velike politike pa vplivajo najbolj na male, slabotne narode. Slovensko ljudstvo potrebuje krvavo avstrijske države in avstrijskega denarja in avstrijske moči, — to ljudstvo mora popolnoma v vsakem oziru propasti, ako se nadaljuje prvaško zločinsko politiko.

Iz nagiba in želje, da si svoje življenje, svojo bodočnost, svoje gospodarstvo izboljša, mora torej slovensko ljudstvo enkrat vso prvaško politiko čez krov vreči. Čimpreje bode ljudstvo prvake v vragu pognalo, tempreje se mu bode bolje godilo!

Politični pregled.

Državni zbor je sklican za 14. aprila ob 3. uri popoldne. Dnevni red prve seje obsega sledeče točke: 1. Prečitavanje vladne predloge glede dovoljenja za kreditne operacije. (Posojila za 182 milijonov kron!). 2. Prvo čitanje vladne predloge glede službene pragmatike. 3. Prvo čitanje vladne predloge glede spremembe opravilnika. 4. Prvo čitanje vladne predloge glede ustanovitve c. k. avstrijskega kora bojnikov. 5. Poročilo justičnega odseka glede vladine predloge o zvišanju eksekucije proste svote. 6. Razprava o še nepotrjenih volitvah za državni zbor iz maja l. 1907. — Obstrukcionisti niso s tem dnevnim redom zadovoljni in je mogoče, da prinese že ta prva seja odločilno vojsko za vlado.

Kranjsko nasilje. Deželni šolski svet na Kranjskem, ki je zdaj v prvaško-klerikalnih rokah, zaprl je te dni meni nič tebi nič tri šole nemškega „Schulvereina“ v črnomeljsem okraju. Tako delajo prvaki mogotci tam, koder imajo moč. Na Štajerskem in Koroškem pa hočejo za vsakih pet zagriženih Slovencev že posebno prvaško šolo, čeprav je ljudstvo v teh dveh deželah v pretežni večini za prepotrebni nemški poduk. Sploh kaže ravno sedaj Kranjska, kako bi prvaki i pri nas gospodarili, ko bi se jih do vlade pustilo. Ali mi pač ne potrebujemo grdega nasilja ruskih in srbskih hlapcev!

Češki patrioti. Naši slovenski poslanci se vežejo s češkimi; na češko komando so tudi razbili štajerski deželni zbor. Doma pa se delajo ti prvaki poslanci za največje avstrijske patriote. Zanimivo je torej opazovati, kaj delajo njih češki ljubi „bratci“. Pri zadnjih vojaških naborih so češko-radikalni mladeniči v raznih krajih proti cesarju in državi demonstrirali. Prišli so v črni oblekah, s črnimi zastavami itd. k naboru. Hoteli so torej na vse načine svojo mržnjo, svoje sovraštvo proti državi in cesarski službi pokazati. Oblast jih je morala tudi opetovano kaznovati. In naši slovenski poslanci so doma črno-rumeni do kosti! Oj ti grdi hinavci ti!

Proti izseljevanju. Nekatere agenture za izseljevanje se obračajo na duhovnike in občinske predstojnike, češ da naj ti zanje delajo. Obljubujejo jim obenem odškodnino. Prosimo tozadnevne gospode, naj takim umazaniam agentom ne pomagajo.

Volitve v ogrski državni zbor se vršijo junija meseca. Razpisane bodejo šele maja. Te volitve bodejo pač velepomembne za razvoj političnih razmer na Ogrskem. Upati je, da bode ljudstvo enkrat z dosedanjim magnatsko bando temeljito pomedlo!

Volitve v Bozniji. V novi bosanski deželni zbor se bodejo volitve od 18. do 28. maja t. l. izvršile. Dela se od vseh strani velike priprave.

Sodbo v veleizdajniškem procesu proti Srbom v Zagrebu se je baje razveljavilo in se bode razprava še enkrat vršila.

Politični umor. V Ipeku so neznanci streljali na višjega uradnika Ismajl beg. Beg je bil ranjen; njegov spremljevalec major Rodšti beg pa se je takoj mrtev na tla zgrudil. Prebivalstvo je hučo razburjeno.

Dopisi.

Iz ormoškega okraja. Cesarsko kraljeva kmetijska družba za Štajersko je na svojem občnem zborovanju dne 17. marca 1910 v deželni hiši v Gradcu našega tukajšnjega rojaka gosp. Franc Škerlec-a, posestnika v Vičancih pri Veliki nedelji, odlikovala z bronasto kolajno za njegove zasluge, ki si jih je stekel v kmetijstvu. Čestitamo temu pridnemu možu in želimo, da nam ga ljubi Bog ohrani zdravega še mnogo leta.

Več posestnikov in ormožkem okraju. Velika Nedelja. Gospod Ivan Veselič, trgovec pri Vel. Nedelji, ima 28 let starega hlapca, kateri se je na Velikonoč vstrelil na desni roki iz pištole. Pravi, da ga je po vrazjem zabelelo in da takih reči ne bode več v roke prijemale. M. K.

Novice.

Šmarje pri Jelšah. Dragi „Štajerc“, nekaj ti napišem, kar bi se naj med novice natisnilo in sicer: Ravno dne 30. marca me pot iz Šmarja pri Jelšah mimo Skaletove króme pelje, v kateri se je ravno volitev obč. odbora za II. in III. razred šmarske okolice vršila. Zunaj tik ceste sem videl veliko množico volilcev; na obrazih se jim je videlo, kakor da bi se jim šlo za življenje, ali šlo se je pod vodstvom č. g. kaplana Sinkota in mežnarja za stolce obč. odbornikov. Ta klerikalna banda je spravila na volišče vse, kar leže in gre, ja še kraljevi je moral svoje bergle pobrati in na volišče priklepsati in to vse za županski stolček Stoklasovega fanta in pa da bi ja enkrat v večnosti ne goreli. Ti katoliški volilci so hoteli pokazati moč katoličanstva; toraj proti nekatoličanom se gre. Napredni g. Matevž Hrup je v jedrnatem govoru razpravljal, da je to nesramno, da se može nasprotne politične stranke grdijo in blatijo, da niso katoličani. Ala, č. g. Sinko in mežnar, ti katere sta vidva v svojem sru iz katoličanstva izbacnila, nimajo od hinavstva črne duše, niso farizeji, ampak pošteni kristjani, od katerih se je eden pozneje izrazil: da ako res ni katoličan, še gre k sv. maši in pridige pa noče poslušati, ampak od nje iz cerkve zbeži. In ravno iz tega vzroka storijo tudi drugi tako. Žalostno je, da se verniki pridig izogibljejo ter duhovnika ne spoštujejo, kakor so ga takrat, ko še ni politikoval, ampak Kristusovo vero učil. Poročevalec se še dobro spomni, da je duhovnik na sv. Treh kraljev že pred petdesetimi leti tako goreče pridigoval, da se je takrat v natlačeni cerkvi ljudstvo od pobožnosti na tla vrglo in pokleknilo. Zdaj pa le vun iz cerkve gre in mu hrbet pokáže, rekši: saj nisem „katoličan“. Šmarčani naj politično oblast prosijo, naj se posebna komisija sestavi, da se ločijo katoličani od nekatoličanov; kar so deloma že č. g. Sinko, mežnar Parun in Stoklas storili. S tem si pribirajo stroške za povečanje farne cerkve, katere se namerava preurediti. Vera po farjih gor, po farjih dol! Amen!

Žiče pri Konjicah. Žički Brglez, uslužbenec pri knez Windschgrätzovi graščini kar besni s svojo gardo od jeze, da še ne sedi na županskem stolcu, sika kot kača; da še bude lahko škripal z zobmi, si je dal kar pol čeljusti nove napraviti. Kaj ne da, Naca! „Grozdež še je prekislo“, je rekel zviti lisjak, ker je viselo previsoko. Le potrudite se, bude že, stegnite se! Mogoče vam nese ta služba več. Prav značilno se je izrazil neki Dražovaščan: „Če bodo nam kmetom graščinski hlapci komandirali, potem bodemo daleč prišli“. O priložnosti še bodemo opisali nekaj zanimivih prizorov s podatki vašega službenega stališča.

Kdo je kriv??

Kmetje na spodnjem Štajerskem! Kdo je kriv, da se je ustavila regulacija Drave, da se je vzelo deželni 8¹/₂ milijonov kron, da se je vrglo stotero delavcev na cesto, da se je kmetom napravilo za milijone kron škoda?

Prvaški poslanci so krivi, ker so s svojo obstrukcijo razbili deželni zbor!

Kdo je kriv, da se ni ničesar storilo glede velevažnih železnic (n. p. Sv. Lenart-Ptuj-Rogatec-Brežice ali Ormož-Ljutomer itd.)?

Prvaški poslanci so krivi, ker niso pustili deželni zbor delati!

Kdo je kriv, da kmeti ne dobijo več brezobrestnih posojil za prenovljenje vinogradov?

Prvaški poslanci so krivi! Oni niso pustili o temu v deželnem zboru sklepati!

Kdo je kriv, da se je vam nesrečnim kmetom, ki vam je toča ali suša vse vzela, vsako podporo odjedlo? Kdo je kriv, da ne dobite nič, čeprav ste podpre kravvo potrebni?

Prvaški poslanci so krivi, kajti oni so na češko komando prepredili, da bi vam deželni zbor to podporo dovolil!

Kmetje! Obrnite vašim škodljivcem hrbet!

Blažena Kranjska! Naši prvaški voditelji po Štajerskem in Koroškem nam vedno pridigujejo, kako krasno je na Kranjskem vse urejeno in kako „trpi“ slovensko ljudstvo po naših pokrajinah. Zlasti glede šolstva se to javkanje vedno iz novega čuje. Orglar Grafenauer n. pr. ne more niti ust odpreti, brez da bi psoval koroške izborne šole in povzdigoval kranjsko šolstvo v deveta nebesa. In tako tudi tisti štajerski slovenski poslanci, kateri vpivajo bedasti klic „Proč od Gradca“... Zdaj pa je napisal neki slovenski profesor zanimivo knjigo „Schul- und Kulturend in Krain“, v kateri popisuje vse kulturne laži, vse škandalozne razmere kranjskega šolstva. Nekaj odlomkov iz knjige tega Slovence naj omenimo! Tako piše: „Glavni vzrok šolske in kulturne bede na Kranjskem leži v prenapetem slovenskem narodnem fanatizmu. Zato imata Kranjska in Bukovina največ srednjih šol in največ ljudi, ki ne znajo brati in pisati. Na Kranjskem pride na 1 učno osebo okroglo 100 šolarjev. Več kot 100 šol pa jih je, kjer ima en učitelj 200 do 300 učencev podučevati. Zavodov za deco ni na Kranjskem, ob Božiču ni podarivne otrok. Zato pa uresničujejo politični mogotci procesije, romanje, Marijine družbe, pobožne teatre itd. To je menda pripravjalnica za bodočo klerikalno visoko šolo v Ljubljani! Na Kranjskem se zahteva visoko šolo, za katero nimajo niti najmanjših kulturnih predpogojev; obenem se pa hoče šolsko dolžnost na 6 let znižati, šolske sobe pa so premajhne, da bi sprejele vse otroke. Velikanski švindl se dela še sedaj s slovenskim deklinski licejem v Ljubljani, z „umetno-obrtno šolo“ itd. V zadnje se pošila dečke, ki znajo komaj brati in pisati, in se jih pusti podučevati od čeških učiteljev. Še večje breme naložila bude davkoplačevalcem višja obrtniška šola v Ljubljani, ki se uresniči v blagor direktorja in novo nastavljenih čeških „bratov.“ Velikanske svote se izdaja za ta švindl, za eno občinsko oštarijo v Ljubljani se izda 160.000 K; — na drugi strani pa je 55 učnih moči brez vsacega spričevala (ponesrečeni srednješolci, organisti itd.), 137 učiteljskih služb ni zasedenih, ker primanjkuje profesorjev... Umetniško-obrtna šola v Ljubljani ima 5 oddelkov z 191 učenci in učenkami. Za teh 191 je nastavljenih 25 učiteljev. Na vsakih 7 učencev pride torej 1 učitelj!!! Letni izdatki znašajo mnogo čez 100000 K. V ljudski šoli pride en učitelj na 300 učencev, v tej šoli za ljubljanske prvake pa en učitelj na 7 učencev. Tako piše slovenski narodnjak o razmerah na Kranjskem. In v take razmere bi naši prvaki privedli tudi radi naše štajersko-koroško prebivalstvo. Prvaki imajo slovensko ljudstvo vedno le za molzno kravo. Zato hočejo, da bi slovensko ljudstvo neumno ostalo in jih i zanaprej vbogale ter se pustilo od njih striči... Ali časi se spreminjajo in ljudstvo ne veruje več prvaški hujskariji. Komur se zljubi na Kranjsko

— prosta mu pot! Ali mi ne dopustimo, da bi se Koroška in Štajerska raztrgali!

Velikonočno streljanje. Vsi pametni ljudje odobravajo članek, ki smo ga z ozirom na večne nesreče ob velikonočnem streljanju v zadnji številki „Štajerca“ objavili. Vsak pametni človek mora tudi izprevideti, da je naravnost brezvestno, ako se daje neizkušeni, večinoma še otročji mladini nevarno streljivo v roke. In ravno tako soglašajo vsi pametni ljudje z nam, ko pravimo, da zamorejo edino duhovniki to grdo razvado odstraniti. Zanimivo pa je, kako se klerikanci napram tej žalostni zadevi obnašajo. Ko se je enkrat v deželnem zboru koroškem sklepalo o temu streljanju, so se farški poslanci na vse pretege za to „staro navado“ zavzemali. Pri nas na Štajerskem sicer klerikalni listi nimajo poguma, da bi pisali za to razvado. Ali ravno tako nimajo poguma, da bi nastopili proti nje. Klerikanci so ravno vedno farizeji! Na eni strani so oni krivi vseh teh krvavih nesreč pri velikonočnem streljanju, na drugi strani pa nimajo poguma, da bi zanje odgovornost prevzeli... Klerikanci vedo prav dobro, da temelji njih moč ravno v takih grdih, barbaričnih razvadah. Kam bi prišla vsa klerikalna nadvlada, ko bi komedij in ceremonij in „navad“ te vrste ne bilo? Pri vsakem večjem „žeganju“ se fantje koljejo kakor mesarji, pri vsakem streljanju se zgodi nesreča, — klerikalci pa natihoma podpirajo te spomine — na srednji vek. Mislijo si pač: „Le nazaj, v blažene čase nazaj, ko so grmade svete gorele“...

Iz Spodnje-Štajerskega.

Posledice prvaške obstrukcije v štajerskem deželnem zboru se zdaj že po celi deželi čuti. Za nas se je z ustavljenjem regulacije Drave in Pesnice napravila velikanska škoda, ki jo občutijo tisočeri s svojimi nedolžnimi družinami. Zdaj se nam poroča, da se je tudi regulacijska dela ob Mürzi in Mürzhofnu ostavilo. Vzrok je: pomanjkanje denarja zaradi zločinske prvaške obstrukcije. Kakšne posledice bude imelo to zlasti v časih povodnj, si lahko vsakdo predstavlja. Cela dežela trpi vsled prvaških poslancev, ki se raje pokorijo češki komandi, nego potrebi ljudstva. Res, velika je odgovornost, ki so jo prevzeli slovenski poslanci s svojo brezsrčno obstrukcijo!

Pravica za vse! Prijatelj našega lista nam piše: Bil sem te dni enkrat dva dni zaporedoma na kolodvoru v Ptuj. Pri temu se je zgodilo, da je neki gospod skočil na vlak, ko se je ta ravno odpeljal. Postajenačelnik, zloglasni Reichl, je pustil takoj vlak ostaviti in je dotičnika kaznoval za 20 kron globe. Dobro! Mi ne bomo preiskavali, ali je imel Reichl prav ali ne. Ali drugi dan zgodilo se je isto. Zopet je „skočil“ nekdo na odpeljavajoči se vlak in zopet se je istega vstavilo. — Ali — Reichl pa zdaj krivca nakrat ni kaznoval! Vprašamo: Kakšen mora biti človek, da ga ta Reichl kaznuje in kakšen, da ga pusti pri miru? Ali je kaznovanje odvisno od „protekcije“ tega Reichlna ali morda od njegove volje? Mi bi to radi vedeli!

Novi avstrijski vojaški zrakoplov.

vojaške kroge velikanski pomen. Pred kratkem napravil je avstrijski oberlejtant Robert W. vitez pl. Hallborn zanimivo iznajdbo. Napravil je namreč zrakoplov, ki obstoji iz jeklenega pleha in je torej neprodoren za zrak. Na tem balonu

zamoglo bi se voziti tedne dolgo; kajti edini bencin in olje bi se moralo dobivati. Balon je 150 metrov dolg in košta okroglo pol milijon kron. Naša slika kaže celotni balon, v desni kotu pa iznajditelja.

Sice „sal zope stin“ je iz vend Kaki večji Tako nova Male šalo ljans v Le nes. Š tako pote „kris“ Bogu napr kajša lensa Dobr Podp prepri surov nost dinča Drug dajal cerk plani platn polit da b stopa velič sila platn gova „mu jih“ le s kuje zade tisti šk o drug so n kolsi goto žnje. ako da s bude činsk šah najgr seveč s po pred kurz cani pisav slepa Sejmi vani z živin sejen Kozje možu lico 13. a nem a p r (sejer (svinj pri S v Ar v Br Lipni Breži